

Gabriela Zver,
Dvojezična srednja šola Lendava

PODJETNOSTNE KOMPETENCE IN PREVERJANJE DOMAČEGA BRANJA NA DALJAVO

Entrepreneurship Competences and Required Reading Assessment During Distance Learning

IZVLEČEK

Prispevek predstavlja izkušnjo srednješolske učiteljice, kako preveriti na daljavo, ali so dijaki prebrali domače branje, in obravnavo literarnega dela. Primer predstavlja prednosti tega načina preverjanja in način vrednotenja domačega branja kot eno od možnosti, da z njo motiviramo dijake k branju. S tem načinom razvijamo kompetence samozavednja in samoučinkovitosti, vključevanja človeških virov, izkustveno učenje idr.

Ključne besede: domače branje, podjetnostne kompetence, delo na daljavo, spletna učilnica

ABSTRACT

The article presents a secondary school teacher's experience of assessing the tasks of required reading and learning a literary text during distance learning. The example highlights the benefits of this assessment method and the method of assessing required reading as one of the options to motivate students to read. This method helps develop in students the skills of self-awareness and self-efficiency, including human resources, experiential learning, etc.

Keywords: required reading, entrepreneurship competences, distance learning, online classroom

UVOD

Veljavna učna načrta za slovenščino predvidevata obravnavo Camusovega romana Tujec v gimnazijskem programu kot obvezno besedilo, v srednjih strokovnih izobraževalnih programih pa kot izbirno. Ker imam z obravnavo dela le pozitivne izkušnje, svojim dijakom Camusov roman že leta določam za domače branje. Šolsko uro bi enako izvedla tako z gimnazijci kot z dijaki strokovnih izobraževalnih programov, v tem primeru so to bili dijaki programa kemijski in strojni tehnik. Učim namreč na Dvojezični srednji šoli v Lendavi. Izvajamo različne izobraževalne programe, in sicer gimnazijskega, programe srednjega strokovnega izobraževanja (kemijski, strojni in ekonomski tehnik), poklicno-tehniške programe (ekonomski in strojni tehnik, tehnik mehatronike) in trenutno šest poklicnih programov. Posebnost naše šole je, da imamo celo dva učna jezika: učno snov obravnavamo tako v slovenščini kot v madžarščini. Pouk slovenščine poteka seveda samo v slovenščini.

V šolskem letu 2019/2020 smo na pomlad zaradi razmer, epidemije covid-19, pouk izvajali na daljavo. Hitro smo se morali znajti in se z dijaki dogovoriti za način preverjanja domačega branja, ki ga je večina prebrala pred izbruhom epidemije. Drugi teden dela na daljavo je potekalo delo na naši šoli s pomočjo spletne učilnice Moodle in v načinu komunikacije eAsistenta, ki se imenuje Kanal, brez težav. Ker so dijaki dobro obvladali oboje, sem združila dva spletna

medija v najboljšo možno kombinacijo. Šele kasneje smo začeli uporabljati tudi spletno okolje Zoom.

V svojo pripravo sem zapisala prvine, ki opredelijo cilje dveh šolskih ur, dejavnosti dijaka in dokaze, da sem zadane cilje izvedla in dosegla. Ker smo *razvojna gimnazija* znotraj projekta PODVIG ter tako razvijamo, preizkušamo oblike in načine uvanja podjetnostnih kompetenc v pouk, je moja priprava napisana po načelih, ki poudarijo te lastnosti pouka.

Kaj so podjetnostne kompetence? Definirane so tako: »Podjetnostna kompetenca je ena izmed osmih ključnih kompetenc vseživljenjskega učenja, kakor jo je opredelila EU. Čeprav sta v osnovnem pomenu kompetenca in zmožnost sopomenki ali vsaj zelo sorodna pojma, pa se pojem kompetenca praviloma uporablja za zapis celostnih dejavnosti (npr. zmožnost sporazumevanja v maternem jeziku, zmožnost biti podjeten), medtem ko zmožnost opredeljuje tudi enostavnejše dejavnosti (npr. zmožnost orientacije z zemljevidom, zmožnost vrednotenja zamisli).« (Polšak (ur.), 2019)

Ugotovila sem, da sem „nehote“ dala zagon razvoju pravih kompetenc, za katere smo v okviru projekta na izobraževanju na daljavo (1. 10. 2020) slišali, da smo jih učitelji redkeje razvijali pri pouku. Gre za kompetenco samozavedanja in samoučinkovitosti ter kompetenco vključevanja virov. Ker dijakom pustim, da o prebrani knjigi izrazijo tudi nezadovoljstvo, da ocenijo knjigo kot nevšečno, se ta

kompetenca krepi na zdrav način, seveda pa morajo dijaki svoje odzive izraziti objektivno in biti konstruktivni v svoji kritiki. Vse to pa se ne izide, če ne vključiš virov (torej ne prebereš knjige, še boljše: tudi spremno besedo ali kakšno vrednotenje strokovnjaka). Tako se dve kompetenci zelo lepo povežeta in se med seboj podpreta. S tem, ko izražajo svoje mnenje, ki temelji na navedenih kompetencah, pa pritegnejo tudi t. i. vključevanje človeških virov, torej sošolcev. Med seboj radi primerjajo mnenja ali jim celo nasprotujejo.

Sicer pa so dijaki naše šole vajeni številnih hospitacij, nastopov študentov, različnih metod, oblik poučevanja, sodelovanja v številnih projektih. Pri vseh teh dejavnostih smo jim učitelji že večkrat dovolili, da so med poukom spontano uporabili telefone in si celo sami izbrali aplikacije. To je potem predstavljalo za nekatere dijake celo prednost pri delu na daljavo, ker so že imeli izkušnje s takim načinom dela. Če že imajo pametne telefone, naj jih tudi uporabljajo v koristne namene. Dve leti smo sodelovali v YouthStartu in nato nadaljevali sodelovanje v projektu PODVIG (pa ne le gimnazijski programi, temveč vsi programi naše šole, od strokovnih do poklicno-tehniških in poklicnih programov). V PODVIG sodelujemo že tretje leto kot razvojna gimnazija.

Učni cilji v učnem načrtu za slovenščino v programih za srednje strokovno izobraževanje in podjetnostne kompetence, ki sem jih želela doseči:

PREDMET: SLOVENŠČINA

CILJI UN za slovenščino	DEJAVNOSTI DIJAKA	DOKAZI
Dijak: – ob učiteljevi razlagi in s samostojnim raziskovalnim delom spozna kulturnozgodovinske okoliščine, ki so vpivale na nastanek književnega besedila; – bere književno besedilo in pri tem razvija estetsko zmožnost literarnega branja; – govorno ali pisno interpretira besedila, izraža doživljanje, razumevanje in vrednotenje; primerja svoje izkušnje in znanje s sporočilom besedila; – razvija pozitivni odnos do branja.	– prebere domače branje (opravljeno pred obravnavo dela); – napiše pismo (besedilne vrste), s katerim dokaže, da je prebral domače branje; – naloži priponko (izdelek) v spletno učilnico Moodle; – v pogovoru s sošolci in učiteljem kot moderatorjem pogovora vrednoti odločitve, dejanja literarnih oseb; – izdelava si kakovostne zapiske z vsemi temeljnimi pojmi, ki jih mora o literarnem delu znati razložiti, definirati in seveda razumeti; – ogleda si odlomek filma.	– Ustrezno napisano pismo v imenu literarne osebe, ki pripomore k temu, da dijak z določenimi podatki dokazuje poznavanje fabule, zgodbe domačega branja; – v spletno učilnico Moodle naloženo pismo (izdelek, v priponki); – komunikacija s sošolci in učiteljem o domačem branju v Kanalu eAsistenta; – odziv na povratno informacijo (dijakov in učitelja) v spletni učilnici (kjer se oddan izdelek vrednoti) in v Kanalu eAsistenta.
Dijak uporablja naslednja orodja in okolja: spletna učilnica Moodle, komunikacija Kanal v eAsistentu		

Dijak krepi naslednje podjetnostne kompetence:

- **samozavedanje in samoučinkovistost** (bral je knjigo, torej lahko samozavestno o njej poroča, se vživi v vlogo katere koli literarne osebe);
- **motiviranost in vztrajnost** (vztraja, da doseže cilj);
- **vključevanje virov** (domače branje je vir dijakovih prvih informacij, vse drugo ponudi učitelj v spletni učilnici: razlaga učitelja, uporaba spletnega gradiva (e-gradiva za slovenščino) in ogled filma na YouTubeu);
- **vključevanje človeških virov** (med pogovorom druge spodbuja k izmenjavi mnenj, z lastnimi izjavami pritegne druge, da se oglasijo, odziva se na izjave drugih);
- **ustvarjalnost** (razvija zamisli, ki rešujejo probleme; inovativnost);
- **izkustveno učenje** (uči se skozi dejavnost).

Kriterij uspešnosti je razviden iz naslednjih dejavnosti:

Dijak:

- prebere domače branje;
- poroča o svojem doživljanju, razumevanju knjige, vrednoti odzive literarnih oseb, izmenjuje mnenje s sošolci, spozna ter razume pojma eksistencializem in absurd;
- sodeluje v delu na daljavo, dela po učiteljevih navodilih v spletni učilnici, naredi si zapiske, ogleda si dele filma (ali celega).

VIRI IN LITERATURA

Camus, A. (2012). *Tujec*. Mladinska knjiga.

Korošec, V., Krakar Vogel, B., Markovčič, M., Guzelj, N. (1999). *Stezice do besedne umetnosti 3*. Rokus.

Polšak, A. (ur.) (2019). *EntreComp: Okvir podjetnostne kompetence*. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. <https://www.zrssi.si/pdf/entrecomp.pdf>

The Stranger by Albert Camus 1967 English, (6. 7. 2016). Video. <https://www.youtube.com/watch?v=nLbXrj2Plqk> (9. 12. 2020).

Učni načrt za slovenščino za srednje strokovno izobraževanje. <https://dun.zrssi.augmentech.si/#/> (9. 12. 2020).

OBRAVNANA DOMAČEGA BRANJA, ALBERT CAMUS: TUJEC

ČAS: 1. 4.–2. 4. 2020

ŠTEVILO UR POUKA: 2

Srečanje v Kanalu eAsistenta (1. ura pouka)

V Kanalu eAsistenta sem napovedala preverjanje domačega branja že teden prej, zadnjič pa dan pred preverjanjem. Prav tam smo se 1. 4. 2020 z dijaki zbrali, se počakali, nato sem jih poslala v spletno učilnico Moodle in določila čas, kdaj se ponovno dobimo v Kanalu, da izmenjamo vtise o prebranem literarnem delu in začnemo z njegovo obravnavo. Z dijaki smo se dobili ob uri, ko bi dejansko imeli pouk slovenščine po urniku.

1. Preverjanje domačega branja v spletni učilnici Moodle, navodila in časovnica

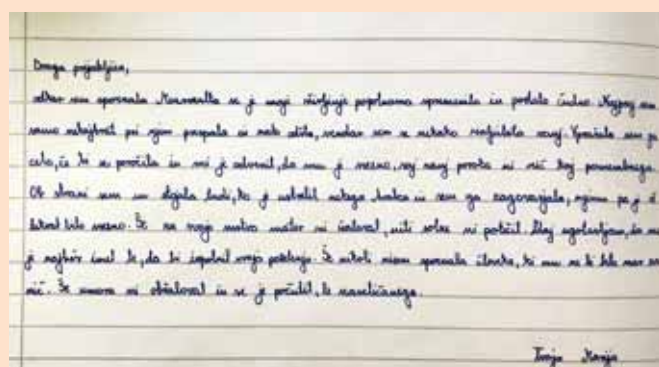
Dijaki so poslikali svoje izdelke in jih naložili v spletno učilnico. Nekaj primerov:

a) Draga prijateljica,

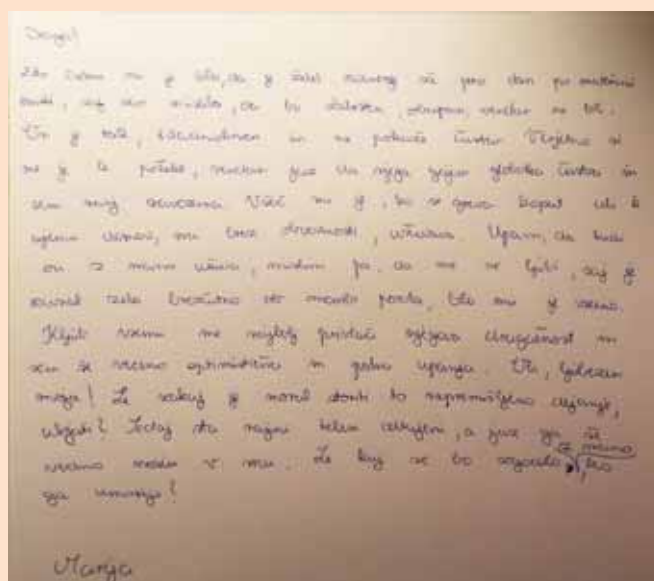
pisala sem ti že prejšnji teden, ko sem ti povedala, da sem vprašala Meursaulta, če se poroči. Njemu je bilo vseeno in to me skrbi. Tudi na dan, ko mu je umrla mati, ni bil prav nič žalosten, kot da je ne bi pogrešal. Tako se mi zdi brezbrizen in hladnokrven, sploh ne vem, če čuti kaj do mene. Včeraj sem ga obiskala v zaporu in več pozornosti je posvečal drugim kot meni. Po vsem tem mislim, da z mano sploh ni čustveno povezan in me ima samo, da me izkorišča. Povrh vsega pa mi ni jasno, kako je lahko ustrelil Arabca, če mu ta ni nič storil. Vendar prav ta njegova drugačnost me privlači, čeprav mislim, da on nima nobenega upanja v življenje. Ne vem, kaj naj storim, naj ga pustim ali pa ga poizkušam še dalje osrečevati?

Marija

b)

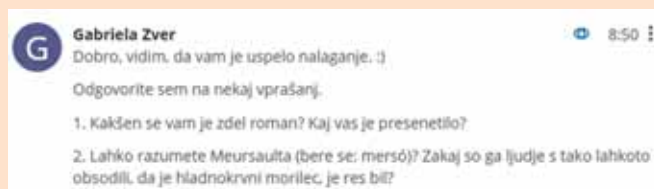

c)

2. Obravnava domačega branja, pogovor o knjigi v Kanalu eAsistenta:

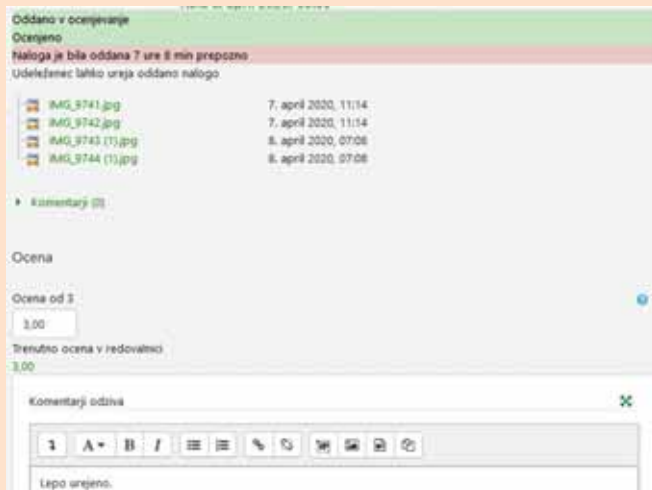
Objavljam nekaj (poslikanih) odlomkov iz našega pogovora v Kanalu eAsistenta, da dobimo vtis, kako je potekal. Upoštevati je treba, da so morali dijaki, in tudi jaz, hitro tipkati, da je šlo za „pogovor v živo“, zato je tudi več napak: slovničnih, pravopisnih, zatipkanih besed itd. Pogovor je torej nelektoriran.

Odlomki iz pogovora. Najprej sem dijake vprašala, kakšen se jim je zdel roman.

5. Vzorec mojega načina točkovanja in komentiranja oddane naloge dijakinje:

Naloga ni bila oddana prepozno, kot piše zgoraj, dijakinja je naknadno dodala dve slike, kar je povzročilo premik datuma.

Večino dijakov sem pohvalila, če sem kaj pogrešala, sem seveda komentirala, kaj pogrešam, in razložila, zakaj so dobili manj točk.

V aktivu smo se dogovorili, da bomo točkovali oddane naloge po naslednjem kriteriju: npr. za 10 opravljenih nalog lahko dobi dijak 30 točk (pri vsaki nalogi je mogoče dobiti 1, 2 ali 3 točke; 1 = zelo slabo narejena naloga, 2 = povprečno narejena, 3 = dobro oz. zelo dobro), upoštevali pa smo tudi pravočasnost oddajanja nalog, za zamudo se je odbila točka. Prav tako smo sklenili, da bomo točke iz sprotnega preverjanja vseh oddanih nalog na koncu šolskega leta sešteli in tako ocenili delo dijakov. Meje med ocenami smo določili glede na določene odstotke po skupnem kriteriju aktiva. Ker vse naloge hranimo v posebnih arhivskih mapah dijakov, ni težko dokazati, kako je kdo opravil svoje naloge ter katerega dne in ob kateri uri jih je oddal.

SKLEP

Spoznanja, izkušnje, izzivi učitelja

Predstavljeni način preverjanja domačega branja uporabljam že leta. Dijaki mi nikoli ne oddajajo zvezkov domačih branj, v katere bi napisali vsebino in predstavljali osebe, ker v tem ne vidim smisla. Vse lahko namreč prepišejo s spleta. Moj cilj je doseči, da bi knjigo dejansko prebrali. Žal je vedno manj dijakov, ki berejo zaradi lastne želje po branju, več je takšnih, ki v zameno pričakujejo neko nagrado, zato jih poskušam k branju zvabiti z vrednotenjem, torej s točkami, ki so potem del ustnega preverjanja znanja za oceno določenega tematskega sklopa, te točke imajo torej v dobrem, če so brali, ali pa jim manjkajo. Pozitivna posledica s točkami motiviranega branja je priznanje, da so jim literarna dela bila všeč bolj, kot so predvidevali, da jim bodo.

Kako torej vrednotiti, da se bo dijak odločil za branje? Ustvariti je treba tako razmerje točk, ki so potem del ustnega, lahko tudi pisnega preverjanja (če se z dijaki tako dogovorimo), da si naredijo ravno dovolj škode, če ne berejo, kot so tudi ravno dovolj nagrajeni, da se za te točke potrudijo. Seveda število točk in način preverjanja vnaprej napovem.

Vprašanja in naloge za preverjanje spreminjam, dijaki ne vedo, kaj jih čaka pri naslednjem domačem branju, vedo pa, da na spletu prebrana vsebina literarnega dela ne bo koristna. Da so knjigo prebrali, me prepričajo, če mi poročajo o podrobnostih, ki si jih bralec zagotovo lahko zapomni. Vsakdo se bo npr. spomnil, kako se je počutila Marija, ko je Meursaulta vprašala, ali bi se z njo poročil, ni pa ta informacija nujno zapisana v kakšni vsebini dela.

Tokrat je bil zame izziv, kako voditi pogovor o domačem branju na daljavo, ali bodo dijaki res prišli ob določenem času v spletno učilnico in v Kanal eAsisenta, bodo uspešno oddali naloge, se bodo morda slišali po telefonu ter si narekovali odgovore. Dijakom zastavim nalogo tako, da se nimajo časa ukvarjati še z drugimi. Seveda sem se prepričala, preden sem preizkus izvedla, ali imajo vsi računalnik ali vsaj telefone. S tem ni bilo težav.

Bi dejavnost ponovila, bi kaj spremenila?

Spremenila ne bi ničesar, ker vse deluje, le nova možnost se je pojavila (v času izvedbe šolske ure se je končal drugi teden dela na daljavo), namesto dopisovanja v Kanalu eAsistenta je kmalu zaživela možnost uporabe videokonference v Eduroam ali z aplikacijo Zoom in Microsoft Teams. Tako se je res lažje pogovarjati, toda prednost Kanala v eAsistentu (tudi v *Pogovoru* spletne učilnice Moodle) je, da se pogovor ohrani, v npr. aplikaciji Zoom pa se ne. Res, da se da videokonferenco snemati, vendar dvomim, da bi si dijaki take pogovore znova ogledali. Nasprotno, pogovor v Kanalu dijak z veseljem znova preberejo, še posebej je v pomoč tistim, ki knjige niso prebrali ali če je bil kdo zaradi bolezni odsoten. Prav tako nekateri dijaki svoje mnenje raje napišejo.

Kako je bila izkušnja všeč dijakom?

Dijake sem takoj po končanem preverjanju vprašala, ali jim je bil ta način preverjanja všeč ali jim je tako obravnavano literarno delo bolj razumljivo. Potrdili so, da jim je bil način všeč, še posebej se jim je zdelo pomembno, da sem jih opozorila na določena dejstva, ki so jih pri glavni osebi spregledali, odprla sem jim oči, da se da razumeti „resnico“ tudi drugače. Sodelovanje vseh dijakov v pogovoru je bilo ovrednoteno s polnim številom točk, kar jih je razveselilo.

Večina dijakov si je knjigo izposodila pred odhodom v kantino, druge sem obvestila o možnosti izposoje e-knjige, tretji so si poslikali knjigo s telefonom. Nihče ni bil proti, da se domače branje preverja na daljavo, in število preverjenih (to pomeni tistih, ki so brali) ni bilo nič manjše kot sicer, ko poteka pouk v šoli, kar me je še bolj veselilo.